

Minnesord över bortgångna ledamöter 2023

av Dennis Gyllensporre

DET ÄR MED stor sorg och saknad som vi noterar att tolv ledamöter lämnat oss sedan föregående högtidssammankomst. Deras gärningar kommer att belysas kortfattat

Översten av 1. graden JAN WICKBOM avled den 12 december 2022. Han föddes den 1 april 1924 av föräldrarna överste Börje Wickbom och hans maka, fru Elsa, född Bengtsson. Wickbom sörjes närmast av barnen Lena, Hans, Mats, Eva, Clas, Frans och Gia, med familjer.

Wickbom började sin militära gärning i kölvattnet av andra världskriget. Som bördig smålänning låg det nära till hands för honom att påbörja tjänstgöring vid Kronobergs regemente (I 11) i Växjö efter officersexamen vid Krigshögskolan Karlberg 1946. 14 år senare lämnade han regementet för att bli sektionschef vid staben för IV. militärområdet, sedermera Östra militärområdet, i Strängnäs. När han sedan blev kompanichef vid Västerbottens regemente, I 20, i Umeå blev det början på en livslång resa till Norrland, där han förblev under större delen av sitt liv. Efter tjänstgöring som bataljonschef vid Hälsinge regemente (I 14) i Gävle hade hans goda ledarskap kvalificerat honom för nya uppdrag. Under fem år verkade han på chefsbefattningar vid staben i Övre Norrlands militärområde. Han pla-

cerades därefter som befälhavare för Kalix försvarsområde (Fo 67). Två år senare blev han chef för Norrbottens regemente och sedermera Norrbottens pansarbataljon (I 19/P 5). Med regementschefsrollen följde chefskap för 15. arméfördelningen i krigsorganisationen, med krigsuppgiften att försvara Tornedalen och Kalixlinjen, och ett flertal krigsförbandsövningen under de 10 år han förde befäl. Efter en kortare tjänstgöring vid staben i Övre Norrlands militärområde inträdde Wickbom 1984 som överste av första graden i reserven.

Wickbom var en principfast och karismatisk ledare som såg bortom nästa anfallsmål. För honom var det uppenbart att det inte fanns några genvägar till att utbilda slagkraftiga förband, det krävdes hårdföra soldater.

Wickbom engagerade sig som ung officer i försvarsdebatten och han förblev en tydlig röst intill den sista vilan. Han var besjälad av djupförsvar och territorialförsvarets betydelse för att avskräcka en angripare och bjuda segt motstånd om Sverige anfölls. Som fördelningschef hade han ansvar för försvaret av Kalixlinjen. Med sina erfarenheter, ledarkvaliteter och insikter om djupförsvar är det svårt att förstå sig en lämpligare väktare av gränzonen. Under insatsförsvarets tid gjorde han ingen hemlighet av att han ansåg att försvaret slagit in på fel riktning. Han författade ett flertal texter som argu-

menterade engagerat för ett territorialförsvar, i otakt med samtida uppfattningar. Ukrainas uthålliga försvar och det svenska försvarets upprustning aktualiserar hans argumentation. Hans röst kommer att finnas kvar.

Wickbom invaldes i avdelning I år 1972.

Generallöjtnant ÅKE SAGRÉN avled den 12 december 2022. Han föddes den 26 januari 1935 av föräldrarna ingenjör Karl Emil Sagrén och hans maka, fru Annie, född Myhrman. Han sörjes närmast av hustrun Yvonne och dotter Malin samt barnen Cecilia och Joakim från tidigare äktenskap.

Sagrén tog officersexamen vid Krigsskolan Karlberg 1958 och tjänstgjorde därefter under nio år vid Livgrenadjärregementet (I 4) i Linköping respektive Arméns jägarskola i Kiruna. Hans gedigna officerskvaliteter uppmärksammades tidigt. Efter Militärhögskolans högre kurs 1967–1969 följde en period med stabstjänst vid arméstaben, Östra militärområdesstaben och Försvarsstaben innan han övertog chefskapet för Västernorrlands regemente (I 21) i Sollefteå, en uppgift som utökades till att även omfatta rollen som försvarsområdesbefälhavare i Västernorrlands försvarsområde (Fo 23). Det blev emellertid en relativt kort period, då han två år senare kallades till Stockholm för att leda verksamhet vid Försvarsdepartementet som departementsråd. Därefter följde fyra år vid Övre Norrlands militärområde i Boden, först som stabschef och därefter som chef. Med den senare befattningen följde befordran till generallöjtnant 1988. Han krönte sig karriär med att leda armén under sex år till 1996, då han gick in pension. Ett år innan hans pension utkom ett nytt arméreglemente med *ageradoktrinen* som avsåg att prägla stridskraf-

ternas nyttjande och officerares tanke sätt. Den utgör fortfarande en ledstjärna, numera inom hela Försvarsmakten.

Sagrén var tydlig i sitt ledarskap. Han var ståndfast med ett stort hjärta som ibland doldes av den kärvhet som han utstrålade. Han förändrade Armén i grunden som initiativtagare och genomförare av markstridskrafternas mekanisering. Han drev utvecklingen av armén med hög integritet.

Han blev känd i en bredare krets i samband med den sk hästincidenten, när han mottog tre fullblodshästar som hedersgåva av sin pakistanske kollega. Sveriges importförbud av hästar från Asien medförde emellertid att hästarna avlivades. En bisarr historia där Sagrén navigerade mellan utrikespolitiska ambitioner och byråkrati.

Sagrén var sekreterare i 1974 års försvarsutredning och expert i 1978 års försvarskommitté. Han var styrelseordförande i Föreningen Armé- Marin- och Flygfilm, ordförande i Försvarsfrämjandet och hedersgeneralsekreterare i Hemvärnsbefällets Riksförbund.

Sagrén invaldes i avdelning I år 1978.

Generalmajor BENG TAMPFELDT avled den 15 augusti 2023. Han föddes den 26 mars 1931 av föräldrarna köpmannen Carl Larsson och dennes hustru Karin, född Larsson. Han sörjes närmast av barnen Peter och Helene.

Efter avlagd officersexamen vid Krigsskolan Karlberg 1954 anställdes Tamfeldt vid Svea trängregemente (T 1) i Linköping där han fullföljde förbandstjänst varvat med nivåhöjande utbildningar. 1975 placerades han vid Livregementets grenadjärer (I 3/Fo 51) i Örebro, först som bataljonschef och därefter som utbildningschef och tillika chef för Närkebrigaden. Efter en kort period som

sektionschef vid Försvarsstaben fick han uppdraget att leda Gotlands militärkommando 1980–83. I samband med det ansvaret befordrades han till generalmajor. Under de efterföljande åtta åren var han militärbefälhavare i Bergslagens militärområde. Han blev därmed dess siste chef, då militärområdet avvecklades i samband med att Tamfeldt gick i pension.

Hans djupa insikter om den operativa dimensionen av det militära försvaret och hans goda ledarskap kom hela Försvarsmakten till godo när han ansvarade för stora övningar. Tamfeldts framgångsrika sätt att leda övningen Västgräns 1985 blev en milstolpe för Försvarsmaktens övningsverksamhet och sannolikt en höjdpunkt i hans karriär.

Tamfeldt invaldes i avd I år 1980.

Generalmajor LENNART RÖNNBERG avled den 25 december 2022. Han föddes den 21 november 1938 av föräldrarna hemmansägare Albin Rönnberg och hans maka Hilda, född Viklund. Han sörjes närmast av sonen Tomas med familj.

När Rönnberg avlagt officersexamen vid Krigsskolan Karlberg 1961 anställdes han vid Västernorrlands regemente (I 21) i Sollefteå. Det blev emellertid en kort inledande tjänstgöring vid regementet, då han ingick i det svenska bidraget till FN-insatsen i Gazaremsan och kort därefter var han inspråktagen i en annan FN-insats på Cypern. Båda dessa insatser var i missionernas tidiga faser, där det fanns många utmaningar vad avser utbildning av de förband som deltog. Möjligen bidrog detta till hans särskilda engagemang för utbildning. Hemkommen fortsatte förbandstjänsten vid I 21 och nivåhöjande utbildningar. Perioden 1973–1981 innebar stabstjänst, vid Arméstabens utbildnings- respektive planeringsavdelningar i

Stockholm och Södra militärområdestaben i Kristianstad. Därutöver tillbringades ett år utomlands för utbildning vid British Army Staff College. Han återvände till sitt hemmeregemente 1981, först som bataljonschef och därefter som regementschef under fem år. Därefter placerades han som militärområdesinspektör och chef för utbildnings- och personalsektionen i Nedre Norrlands militärområdesstab i Östersund. När han 1990 tillträdde som chef för Arméstaben befordrades han till generalmajor. Därefter verkade han som stabschef vid Mellersta militärområdesstaben i Strängnäs. När han sedan innan pensionering tog över chefskapet som chef för den svenska delegationen i de Neutrala nationernas övervakningskommission i Korea 1997–98 avslutades hans framgångsrika officersgärning som den börjat, i insats för fred och säkerhet på en annan kontinent.

Han var en uppskattad och omvittnat skicklig ledare som utsågs till bäste brigadchef under en period då armén hade ett 30-tal brigader.

Rönnberg invaldes i avdelning I år 1982.

Generallöjtnant MERTIL MELIN avled den 20 oktober 2023. Efter samråd med de anhöriga har det funnits lämpligt att hålla Melins parentation vid nästa högtidssammankomst.

Brigadgeneral JAN-GUNNAR ISBERG avled den 14 december 2022. Han föddes den 7 april 1947 av föräldrarna sjökapten Axel Gunnar Isberg och maka byråsekreterare Mildred, född Brodin. Han sörjes närmast av hustru Irene och barnen Daniel och Karolina.

Efter officersexamen vid Krigsskolan Karlberg 1969 anställdes Isberg vid Svea ingenjörregemente (Ing 1) i Södertälje. Även om hans karriär kom att prägla fältarbets-tjänsten var det nog hans internationella engagemang inom ramen för FN:s fredsbevarande insatser som lämnade störst avtryck. Efter förbandstjänst och nivåhöjande utbildningar placerades han vid Arméstaben. Efter fem år kunde han återvända till Ing 1, dock kom hans uppdrag att innebära FN-tjänstgöring på Cypern. Han var chef för Fältarbetsavdelningen vid Försvarsstaben 1985–1988 och därefter bataljonschef. Isberg fick sedan uppdraget att leda den svenska bataljonen under FN-befäl i Libanon 1990–1991. Vid hemkomsten blev han chef för Arméns fältarbetskola 1991–1993 samt tillika chef för den svenska UN Stand-by Force 1992. Det var naturligt att det var han som fick ansvaret för att leda den första svenska bataljonen under FN:s ledning i Makedonien 1993. Han var därefter chef för Bodens ingenjörregemente (sedermera Norrlands ingenjörkår) under två år. Isberg tjänstgjorde därefter under en kort period i Sarajevo när Nato övertagit ansvaret från FN för operationerna. Efter två år på Högkvarteret var det ånyo dags för FN-uppdrag denna gång som militärrådgivare i Afghanistan. Vid hemkomsten blev det chefskap för Baltstödet vid Högkvarteret, ett säkerhetspolitiskt prioriterat område. Under 2003–2005 var han chef för en brigad i FN:s fredsbevarande styrkor i Kongo-Kinshasa (MONUC), varefter han var projektledare för Försvarsmaktens internationella ledningsövningar (Projekt Viking) 2005–2010. Han anförtröddes därefter den grannliga uppgiften att leda Försvarsmaktens undersökningskommission för att utreda omständigheterna kring två stupade svenska officerare i Afghanistan.

Isberg var mycket respekterad för sina FN-insatser, både i Sverige och internationellt. Sina erfarenheter från Kongo, vilka han ofta återkom till med stor inlevelse, dokumenterade han föredömligt i bokform. Han hade stark vilja, uthållighet, civilkurage och omtanke om medarbetarna.

Isberg invaldes i avdelning I år 2007.

Generallöjtnant HEIKKI NIKUNEN avled den 7 september 2023. Han föddes den 14 september 1939 av föräldrarna chefsinspektör Viljo Nikunen och hans maka Aino, född Pekkanen. Han sörjes närmast av hustru Irmeli och döttrarna Kristiina och Kaarina.

Nikunen tog examen från Flygvapenskolan 1958. Efter officersexamen 1961 placerades Nikunen vid 41. bombflygdivisionen i Luonetjärvi. Han arbetade som flyglärare och skvadronchef vid Flygkrigsskolan (numera Luftkrigsskolan) 1964–1971. Han studerade även vid det amerikanska flygvapnets Air Command and Staff College.

Han tjänstgjorde senare som chef för Satakunta flygflottilj, ett förband för utveckling och kravställning av flygvapents system. 1986 blev han chef för flygstaben en befattning han hade till 1988. Han var generalsekreterare för försvarsrådet 1988–1989. Hans flygvapenkarriär kulminerade med placeringen som chef för det finska flygvapnet 1991–1995. Under hans ledning gjordes omfattande moderniseringar av flygvapnet. Man ersatte J-35 Draken och sovjetiska MiG-plan med amerikanska F/A-18 Hornet. Därutöver införde han datorbaserade flygsimuleringsmodeller och systemanalysstudier till flygvapnet. Nikunen författade dessutom ett flertal böcker inom genren Airpower. Han var en framgångsrik förändringsledare med goda kontakter i Sverige.

Nikunens hobby var att spela altsax. Han spelade i två jazzorkestrar efter sin pensionering.

Nikunen invaldes som kallad ledamot i avdelning III år 1993.

Huvudavdelningschef och civilingenjör

GUNNAR BLOMQVIST avled den 8 december 2022. Han föddes den 1 oktober 1935 av föräldrarna disponent Uno Blomqvist och hans maka Astri, född Svensson. Han sörjes närmast av sonen Magnus med familj.

Blomqvist avlade civilingenjörsexamen i teknisk fysik vid Kungliga Tekniska Högskolan 1959. Han anställdes därefter vid Försvarets forskningsanstalt och kom att verka där under hela sin yrkesverksamma tid. Han började som forskningsingenjör, därefter som förste forskningsingenjör, laborator och överingenjör 1972–1976. Under perioden 1976–1991 verkade han som chef för huvudavdelningen för vapen, vapensystem, verkan och skydd.

Han var innovativ och kom att bidra till utveckling av ett flertal kvalificerade vapensystem som framgångsrikt infördes i Försvarsmakten.

Blomqvist invaldes i avdelning IV år 1978.

Civilekonom och verkställande direktör

EGON LINDEROTH avled den 9 juni 2023. Han föddes den 5 juli 1937. Han sörjes närmast av hustru Ing-Britt och barnen Anders och Anette.

Linderoth avlade civilekonomexamen vid Stockholms universitet 1963. Han blev verksam inom Alfa Laval, vilket förde honom till USA och Frankrike. Under tiden i USA studerade han även vid Harvard Business School. När han lämnade Alfa Laval som vice VD 1978 tog han steget till Saab-Scania

koncernen, inledningsvis som VD för dotterbolaget Parca AB och därefter som VD för Parcas moderbolag Saab-Scania Enertech AB. Linderoth lämnade energisektorn när han senare tillträdde om vice VD för Saab-Scania koncernen och kom snabbt in i försvarssektorn. 1988 tillträdde han som VD för Bofors AB. Han hade en nyckelroll när företaget 1991 slogs samman med Förenade Fabriksverken och Swedish Ordnance inom Celsius-koncernen. Koncernen kom att omfatta Bofors, Kockums, FFV Aerotech och Celsius Tech, dvs en betydande del av svensk försvarsindustri. Han ledde koncernen 1995–1996.

Linderoth är en av de mest erfarna företagsledarna inom modern svensk försvarsindustri. Han genomförde konsolideringar av försvarsföretag under en period när det militära försvaret genomgick kontinuerliga reduceringar och sparkraven aldrig sinade. Dessutom fanns andra svåra situationer att hantera som rörde anklagelser om mutor och smuggling. Även om de misstänka oegentligheterna skett i huvudsak innan hans tillträde föll det på honom att hantera polisutredningar och medial uppmärksamhet. Det var också en period med utveckling av flera viktiga system t ex den måldetekterande artillerigranaten Bonus. Tio år innan den var färdigutvecklad talande han inför franska medier med oreserverad övertygelse om granatens unika egenskaper. Ytterligare tio år senare bekräftades det när den kom till användning för Ukrainas försvar mot den ryska aggressionen som inleddes 2022. Han var också en aktiv röst i den nationella debatten. Inför försvarsbeslutet 1996, när det militära försvaret stod inför omfattande neddragningar, var han tydlig med de försvarsindustriella konsekvenserna. Han uppmanade politikerna att vara stolta över försvarsindustrin, det var enligt honom ”det blågulaste vi har”. Han återkom ofta till att

kompetens inte ska läggas i malpåse och att internationella samarbeten och bättre exportförutsättningar var viktiga framtidsfrågor. Även om det politiska beslutet inte tog mycket hänsyn då, så bekräftar dagens situation hans argument.

Efter sin period som VD ägnade han sig åt styrelsearbete och höll ordförandeklubbarna i ett flertal företag. Han var också strakt engagerad inom kyrklig verksamhet.

Linderoth invaldes i akademiens avdelning IV år 1993.

Generaldirektör och teknologie licentiat PER KJELLNÄS avled den 2 november 2022. Han föddes den 24 februari 1940 av föräldrarna Folke Kjellnäs och fru Ingrid, född Helander. Han sörjes närmast av hustru Suzanne och barnen Catarina och Henrik från tidigare äktenskap samt sonen Martin.

Kjellnäs avlade civilingenjörsexamen vid Kungliga Tekniska Högskolan 1962. Han anställdes därefter vid TUAB, ett konsultbolag för att stödja utvecklingen av försvarssystem, främst J 35 Draken-systemet och stridsledningssystemet Stril 60. Han fortsatte parallellt att studera inom sitt specialområde mikrovågsteknik för att erhålla en teknologie licentiatexamen 1967. Innan examen anställdes han vid Försvarets Radioanstalt (FRA). 1973 tillträdde han som chef för den tekniska enheten. Han lämnade FRA 1980 och blev verkställande direktör för Transvertex AB och därefter Magnetic AB. Han återvände emellertid till FRA 1985, då som chef för produktionsavdelningen. Efter fyra år förordnades han som ställföreträdande myndighetschef och 1994 tillträdde han som generaldirektör, en befattning han innehöll till sin pension 2003.

Kjellnäs var generaldirektör i en tid där informationsmängden i internet och trådbunden datakommunikation växte exponentiellt, vilket ledde till nya och svåra utmaningar för signalspaningsverksamheten. Med sin djupa tekniska kompetens och erfarenhet kunde han framgångsrikt argumentera för den lagstiftning som än i dag möjliggör FRA:s viktiga arbete.

Kjellnäs invaldes i avdelning IV år 1999.

Koncernchef och civilingenjör CARL-ERIK NYQUIST avled den 16 mars 2023. Han föddes den 3 maj 1936 av föräldrarna mästerlots Georg Nyquist och hans maka Anna, född Sundström. Han sörjes närmast av hustru Margareta och barnen Elisabet, Erik och Per.

Nyquist avlade civilingenjörsexamen vid Kungl. Tekniska Högskolan inom elektroteknik 1960. Efter en kort tid på ASEA och sju år som utredare vid Skandinaviska Elverk kunde han kliva in i chefsbefattningar. Först som chef för Härnösands stads elverk därefter som verkställande direktör för Härnösands Industriverk AB. Han lämnade Jämtland efter 14 år och kom att verka nästan lika länge i Västerbotten, som överingenjör och senare kraftverksdirektör vid Skellefteå kraftverk. Efter en kort tid som vice verkställande direktör för Stockholm Energi Produktion AB tillträdde Nyquist 1985 som generaldirektör för Statens vattenfallsverk. I arbetet ingick att transformera det statliga verket till ett aktiebolag 1992 då han blev verkställande direktör och koncernchef i det nybildade Vattenfall AB. Ytterligare förändringar i verksamheten skedde 1996 när den svenska elmarknaden avreglerades. Under Nyquists skickliga ledarskap genomfördes därför fortsatta förändringar för att öka affärsmässigheten. Innan han lämnade

chefskapet 2000 hade också en internationell expansion påbörjats.

I samband med pensioneringen tilldelades han H M Konungens medalj 12:e storleken i Serafimerordens band ”för betydelsefulla insatser för den svenska energiförsörjningen”. Han var ledamot i Kungliga Ingenjörsvetenskapsakademien.

Nyquist invaldes i avdelning V år 1993. Han var dess ordförande 2005–2007.

Universitetslektor IB FAURBY avled den 20 februari 2023. Han föddes den 21 februari 1941 av föräldrarna, församlingsskrivare Anders Viggo Faurby och hustru Agnete född Otto. Han sörjes närmast av barnen Vibeke och Thomas.

Efter studier vid Århus universitet och masterexamen i statsvetenskap anställdes Faurby 1969 som lektor vid Århus universitet. Faurbys karriär var mångsidig. Under fem decennier verkade han som säkerhets- och försvarspolitisk analytiker, expert, skribent och journalist. Hans intressen spände över vida fält med Ryssland, Norden och Nato som huvudspår.

Han hade viktiga chefsuppdrag vid den danska säkerhets- och nedrustningspolitiska kommitténs sekreteriat och vid den danska försvarsakademiens institut för militärhistoria.

1986 lämnade Faurby den akademiska banan och var sedan under mer än tio år ledarskribent vid den danska dagstidningen

Politiken. Han var därefter intill sin pensionering 2007 chefsrådgivare vid den danska försvarshögskolan och kursansvarig för den internationellt välrenommerade säkerhetspolitiska kursen som arrangeras av Danmarks försvarschef.

Han förblev aktiv forskare och publicerade ett stort antal artiklar och böcker om konflikterna i Kaukasus liksom om dansk och rysk utrikespolitik. Han var en outsinlig källa till kunskap om utvecklingen i det postsovjjetiska Ryssland och Kaukasus.

Han var aktiv i den svenska debatten och bidrog till en realistisk förståelse för det maktpolitiska spelet i vårt närområde.

Faurby invaldes som kallad ledamot i avdelning VI år 1995.

Tolv goda kamrater och framstående ledamöter har lämnat vår krets. Vi saknar dem och tänker på deras anhöriga.

De var framgångsrika ledare med hög kompetens inom sina respektive områden, framåtblickande, med orubblig integritet. När svensk säkerhet går in i en ny era kan vi inspireras av deras obevekliga arbete mot ett mer robust och motståndskraftigt försvar under de kommande åren.

Genom sina gärningar har de i hög grad levt upp till Kungliga Krigsvetenskapsakademiens motto, Fäderneslandets försvar – Mod och kunskaper!

Författaren är generallöjtnant, fil dr och akademiens andre styresman.